

Pensjonist-nytt

Nr. 2 – Desember 2022 – Årg. 42

Utgitt av foreningen Frogn Seniorsenters Venner

**Vi ønsker våre lesere
en riktig god jul!**

Pensjonist-nytt utgitt av Frogn seniorsenter venner. Arbeidet gjøres gratis. Bladet går til alle over 67 år i Frogn kommune basert på lister fra folkeregisteret. Oppslag: 2800

REDAKSJONSUTVALG:

Redaktør: Tom Ullsgård – tlf. 91135481
e-post: ullsgaard@gmail.com
Inger Michaelsen – tlf. 93086207
Erik Askautrud – tlf. 91348180

BIDRAG/KILDER 2/2022

Aage Hansen (om jakter)
Amta
«Drøbak fra en svunden tid» og «Drøbak i 100 år»
Drøbaskalenderen
Charles Jensen (foto)
Karen Oppegård (bilder)
Karl Garder
Neupert (foto)
Svein Qvammen (foto)
Tregaarden julehus (fotomotiver)
Tom Ullsgård (tekst og foto)

GRAFISK PRODUKSJON:

Marianne Jakset – Goffin Reklame
Trykk: Merkur Grafiske AS
Adresse annonsemateriell: ullsgaard@gmail.com

FORSIDEN:

Vi har hentet vårt motiv fra en av de mange nisser i Tregaarden Julehus.

LEDER

Digitalt er vanskelig

Digital informasjon; internett, lesebrett, mobiltelefon, smarttelefon, nettbrett eller hva det måtte være, er fremmed for mange, oppvokst med fasttelefonen og manuell skrivemaskin.

Kristin Ruud i Seniornett foreslår:

- Det må lovfestes at alle i Norge har rett til digital opplæring fra det offentlige. Noe står i opplæringsloven, men lovparagrafen er uklar.
- Det skal alltid være et analogt tilbud mot allmenheten. Tilbudet skal være nødutgangen hvis du ikke får til den digitale løsningen. Dette gjør det tryggere å bruke digitale selvbetjente løsninger.
- Alle digitale tilbud og tjenester må ha kontaktinformasjon og telefonnummer på nettsiden. Det må være mulig å ringe om noe går galt.

Ferdes man blant eldre mennesker er det knapt en eneste gang det ikke snakkes om en eller annen form for digital utfordring. Skjønner folk hva de driver med, kommer det en mer avansert oppgradering. Et barnebarn, barn, en nabo eller en god venn er ofte løsningen. Slik skal det ikke være. Det gir ikke et godt seniorliv, det gir et utrygt seniorliv.

Pensjonist-nytt ønsker dere en riktig god, digital jul!

Tom Ullsgård
Redaktør

Vi trenger ditt bidrag!

Pensjonist-nytt har kommet ut siden desember 1981, men bladet som lages basert på frivillighet, er gratis og går ut til nærmere 3000 pensjonister i Frogn, er avhengig av finansiering. Vi trenger ditt bidrag, stort eller lite, for fortsatt å komme ut i fortsettelsen.

Du kan benytte deg av VIPPS 744308
eller konto: 0530 16 36778

VÅR HISTORIE ER:

I 1981 tok daværende leder av Frogn Eldresenter, Sidsel Våge, initiativ til et blad for eldre i kommunen.

På bildet ser du redaksjonen bak det første bladet som kom ut i desember 1981. Fra venstre: Paul Johansen, Kari Paulsen, Aslaug Kristiansen, Henry Bahuus og Asta Johansen.

I løpet av de første 10 år var suksessen så stor at NRK-programmet med legendariske Jacob Skarstein tildelte bladet fem diplomer og et tinnfat.

På forhånd takk for at du hjelper oss!

Redaksjonen

Bli medlem i Frogn Seniorsenters Venner

Årskontingenten for å bli medlem hos oss er bare 150 kroner.

Foreningen, som nå driver sin virksomhet i Prestegården på Seiersten, holder temamøter og arrangerer hyggelkvelder både vår og høst. Noen ganger med en svingom. Frogn seniorsenter har også arrangementer etter barnetoget 17. mai og til sankthans.

Vi har i dag 300 trivelige medlemmer, og det er god plass til flere. Ta kontakt med seniorsenteret på telefon 64 90 61 85, da vil du få tilsendt en innmeldingsblankett.

Velkommen i et trivelig fellesskap!

I tillegg til temamøtene og hyggelkveldene har vi en tur- og teaterkomité som arrangerer turer til aktuelle steder, samt teaterforestillinger og konserter. Program og priser annonseres etter hvert som det blir aktuelt, og det er bindende påmelding til seniorsenteret.

Etter begrensningene pandemien førte med seg, var det redusert aktivitet hos oss, men nå er det forandringer hos oss som i resten av samfunnet. Vi følger de regler som myndighetene til enhver tid måtte gi.

Vi håper du vil støtte oss med ditt medlemskap!

Frogn Seniorsenters Venner

Styret i Venneforeningen

Frogn Seniorsenters Venner hadde årsmøte 1. mars. Totalt ble 18 tillitsverv besatt. Det nye styret ser slik ut:

Leder: Inger Elisabet Michalsen (2022/23).

Nestleder: Erik Askautrud (2022). Sekretær: Tor Johannessen (2022/23).

Kasserer: Unni Torgersen (2022/23). Styremedlem: Gustav Antonsen (2022) og styremedlem: Lisbeth Dahl (2022/23).

Omsorg og hjemmetjenester

PRIMA OMSORG er et supplement til den kommunale helsetjenesten. Vi tilbyr bistand som kan gi deg eller dine en tryggere og lysere hverdag – med alt fra en ekstra dusj til gode smaker og fine sosiale opplevelser. Vi ser helheten i hvert enkelt menneske, er fleksible og tilrettelegger etter ønsker og behov.

Prima Omsorg hjelper deg med:

- Stell i hjemmet, handling, rengjøring
- Smakfull hjemmelaget mat
- Dusj, stell og personlig pleie
- Avlastning og tilsyn for pårørende f.eks. ved reise/ferieopphold
- Sosialt samvær, samtalepartner
- Tur og reisefølge (også utenlands)
- Følge til lege, butikk, kafebesøk

Fritt brukervalg i Frogn kommune:

Har du vedtak på praktisk bistand kan du nå velge Prima Omsorg som tjenesteutfører.

Fakturering går som normalt via kommunen og prisen er den samme.

Vi tilbyr faste personer som møter deg med varme, humor og faglig effektivitet – du skal se fram til våre besøk og være fornøyd når vi går!

Kontakt oss i dag
Carlbergveien 6a, 1526 Moss
Tlf. 412 35 142
follo@prima-assistanse.no
www.prima-assistanse.no

Prima
Omsorg

Frihet til å leve

ELDST: En av de eldste juletradisjoner vi har er pakkene, det startet for mer enn 1000 år siden.

Vaske golvet og børi ved

«Nå har vi vaske golvet og vi har børi ved, og vi har sett opp fuggelband og vi har pynte tre».

Tekst: Tom Ullsgård

Slik starter Alf Prøysens legendariske julekveldsvise. I år har vi energipriser som betyr at ved kan være en kjærkommen julepresang. Når julefeiringen for alvor tok til i Frogn er det vanskelig å tidfeste men her i landet begynte vi på 930-tallet, samtidig med at kristendommen begynte å få

fofeste. Haakon den gode pekte på 25. desember.

Spesiell historie

Julen har sine spesielle historier. En av disse er fra Drøbak som kvinnen som like før krigen ble uten hovedforsørger. Klær gikk i arv fra søsken til

søsken og julepresanger til barna var gjerne en kjole eller en bukse sydd om og arvet.

En rørende historie er fra julaften 1939. En enke satt hjemme i stua på Seiersten med sine 12 barn. I matskapet var det glissent. Ved 16-tiden banket det på døren. Som ved et Herrens under, ja for troende var hun, sto kjøpmann Albert Sollesnes utenfor. Med seg hadde han en kasse julemat pluss søtsaker til de yngste. Han visste hvordan det sto til. - Det var gråt og latter om hverandre. Albert reddet julen, har den yngste fortalt oss, fremdeles med tårer i øynene.

Vi forteller historien fordi at «de gode gamle dager» kunne være tøffe og uten sosiale ordninger. Det var mangel på arbeid, boliger og penger. Julen demonstrerte klasseforskjeller,

hvor ille det sto til hos mange. Det var ikke alltid at solidariteten var på plass.

På gårdene

Vi skal flytte oss til gårdene i Frogn. Karl Garder brukte mye tid på gårdsbesøk. Noe av kunnskapen delte han med leserne av Pensjonist-nytt, vi har plukket litt.

Det var storforskjeller på gårdene i Frogn. Det var langt i livskvalitet fra Froen til folk på husmannsplassene. Mange husmannsplasser ble etter hvert til mindre gårder, småbruk, eller boligbruk. Det var 90 småbruk og 50–60 boligbruk i 1929 og mange hadde arbeid ved siden av. De gamle husmannsplassene var borte etter 1. verdenskrig. Folk på landsbygda Frogn var stort sett bedre stilt enn de som bodde byen Drøbak.

REDNINGEN: Butikken til Albert Sollesnes lå på Seiersten, den reddet julen for en enke og hennes 12 barn.

ARBEID: Det var mye arbeid som skulle gjøres i forbindelse med feiringen av julen.

Flatbrødbaking

Juletreet ble ikke vanlig i vår kommune før på annen halvdel av 1800-tallet. Vi har sett et bilde i bygdeboken fra 1890 av samlagsbestyrer Ferd. Jørgensen med kone og juletre. Han var blant de første. Tradisjonen er hentet fra Europa på 1500-tallet.

Juleølet har fulgt oss lenger, fra den gang folk skålte for Odin og Tor, senere skålte vi for Kristus og Maria.

Jul betød måneder med forberedelser. Det var etter at sommeren at flatbrødbakingen ble gjort. Takka skulle være meteren i diameter. Deigen ble laget dagen før selve bakingen. Unga

fløy ut og inn på kjøkkenet mens mor og tjenestejenta bakte. Seks av 10 gårder hadde tjenestefolk i mellomkrigstiden. - Det vanket gjerne en smakebit på unga under flatbrødbakingen, sa Karl Garder, som selv var en av dem som i sine unge dager løp ut og inn på kjøkkenet. Ferdig flatbrød havnet på stabburet, lagret slik at ikke mus og rotter skulle forsyne seg.

En annen viktig jobb var å få en grisunge til gårds. Den lille tassen, som man ble så veldig glad i, ble foret til godt over 100 kilo. Kosten som grisen fikk var kokte poteter, havremel, sildemel, poteter og gjerne til litt tran. - Da dagen grisen skulle slaktes var far min oppe i otta, utstyrt med lykter og talglys. Grisen var bundet fast på en slede. Hvorfor skjønte han aldri, har Karl fortalt. Noe av prosessen var å gi grisen blodpropp slik at ikke blodet gikk til spille. Blodmat var sunt, godt og mettende. Smult fra grisen ble brukt i fattigmann som sammen med goro gjerne var småkaken som ble servert. Syv sorter kom etter hvert, skikken skal ha startet på Vestlandet.

Slakterne som reiste rundt på gårdene var høyt verdsatt. Asbjørn Svendsen var en av dem, ofte avbildet i lokalavisen når det nærmet seg jul. Asbjørn og de andre slakterne fikk etter hvert en maske fra myndighetene- De som mente øks med en dor på hammeren, såkalt knappøks, var i voldsomste laget.

Alt ble brukt

Oppdelingen av slaktet foregikk på gården. Alt skulle brukes. Kjøttdeig ble malt, rull sydd, sylte laget og selvfølgelig ble det pølser. Syltelabber ble rensa og kløvd. De ble lagt i saltlake sammen med sylte. Laken var sterk nok når et egg fløt i laken. Det var gjerne fest med syltelabber i julehelgen. Da skulle det tas en dram for hvert ledd som ble spist, beina (leddet) skulle legges utenfor døra. Den som ikke klarte å bære ut beinet fikk ikke mere brennevin. Sikkert var det at ingen klarte så mange drammer som det var bein i en syltelabb. Med andre ord, ingen begrensninger på det sterke. Den fete julematen måtte jo skylles ned!

Rengjøring

Juletreet ble hentet søndagen før jul, medbragt ei hagle, jakt på hare og fugl en del av letingen etter et pent juletre.

Mange gårder hadde hushjelp som reiste hjem lille julaften etter at småkaker, brød, vørterkake og hvetekake var bakt. Mange hushjelper ble på gården, noen ble en ektefelle, med og uten arvinger.

På julaften ble de yngste barna sendt rundt med pakker. Det kunne ta sin tid. Vanskelig var det å komme frem om det var mye snø. Pakkene varierte i størrelse. De mest befolkede gårdene fikk de største pakkene.

Kornband

På låvetaket og låvebrua sto det gjerne et par store julenek.

Det var mølje ble servert på formiddagen. Til småkakene var det ordentlig kaffe, ikke rugkaffe.

På julaften var det risengrynsgrøt med sukker, kanel og en smørkladd i midten. Utover kvelden sto det ribbe, koteletter, kjøttkaker, pølse, erter, kålstuing, surkål, geitost, nøkkelost, edamer, roquefort, gouda, gammelost, brød og poteter på bordet. Bordet sto til neste morgen.

FJØSNISSEN: Fjøsniisen skulle ha grøt på julaften, men det var mange gårder som ikke fulgte denne tradisjonen.

SMÅNISSE: Med Wilhelm Peters hånd har «smånisser» tatt plass i sleden og blakken er klar til avgang fra Niels Carlsens gate.

Nissemat

Den lille fjøsnissen som passet dyrene, gården og jagde bort onde ånder skulle også ha sitt. Tradisjonen med grøt til nissen varierte. På alle gårdene fikk de firbente en godbit i forbindelse med fjøsstellet.

Alle fikk julegaver. - Det fineste var slirekniv, med den kunne vi spikke det vi trengte. Selvfølgelig fikk vi klær som hadde vært brukt av en eldre bror. Klærne skulle til nestemann. Leker var det sjelden vi fikk, av og til en trehest, skrev Karl i Pensjonist-nytt i 2006.

Kirken var overfylt julaften. Etter hvert ble det nødvendige med to gudstjenester.

Julaften kunne være en tid for folketro, spådommer, strenge regler og orakeltid. Det var til jul man ville vite

om fremtiden for mennesker, avlinger, fiske, kjærlighet og død. Mange mente at været de 12 første juledagene bestemte hvordan året ville bli.

Vi er blitt fortalt at noen mente at de i julen fikk svar på hvem de skulle gifte seg med; man tok en kake i hånden og gikk tre ganger baklengs rundt huset. Fadervår skulle også leses baklengs. Den første man møtte i døren kunne bli din ektefelle. Sant eller ikke, historien er god.

Julen var så betydningsfull at noen «leide» seg inn på en av gårdene i Frogn. De betalte i form av en jobb. Det var viktig å være sammen med folk. På store gårder var det juleball, ofte det første møtet mellom fremtidige ektefeller.

God jul!

UTEN SUKSESS; Louise II, som den opprinnelig het, skulle bli en suksess mellom Christiania og Bygdøy, men endte opp som bilferge – med suksess.

D/S Louise II er historien om fiaskoen som endte som fergesuksess mellom Drøbak og Hurum.

Louise II, som etter hvert ble navnet, var bygd i 1898. Skuta skulle bli en fortsettelse av suksesshistorien med fergetrafikk mellom Christiania og Bygdøy. Slik gikk det ikke.

Sommerbåten med kapasitet på 331 passasjerer, ble etter hvert i mer og mer elendig forfatning og kolliderte under krigen med en tysk postbåt. Da freden kom måtte den repareres. Allerede i 1952 var det sammen med eierne, Asker, Røyken og Hurum

Dampskipsselskap, slutt på moroa. Opphugging ventet. Trodde man. Men nei, Louise II fikk et nytt og verdig liv. Bilfergen Drøbak-Hurum trengte mer kapasitet og måtte kjøpe billig. 25. mai 1954 var den atter å se på fjorden. Fergeselskapet hadde satt inn ny dieselmotor. Det som opprinnelig var en dampbåt 103,7 fot lang, 21,5 fot bred og 10,7 fot dyp, skulle nå frakte både mennesker, sykler og biler mellom Drøbak og Hurum. Noen av dere begynner å huske. Ganske riktig. Louise II var M/F Drøbaksund.

I 20 år var den å se på fjorden, 25. mai 1974 var det slutt.

1924: Sildefabrikken etablerte seg i 1924, seks år etter at e-verket forsvant. Maskiner og utstyr ble i 1918 solgt for 26 000 kroner. Mannen er båtbygger Kolbjørn Fredriksen som var i bygget til midten av 1930-årene. Skinnene til mottak av båtlastene med fisk som kom inn. Tallet 1912 på veggen er feil, bygget ble innviet 31. desember 1911. Stolpereising og linjestrekk i Drøbak ble gjort i 1912.

Sildefabrikk i krise

Ikke de harde 30-årene, men først og fremst de harde 20-årene. I 1924 ble en sildefabrikk noe av redningen for Drøbak.

Vi skriver året 1924, Drøbak og kysten hadde for mer enn 50 år siden tapt kampen om jernbanelinjen, og seilskutetiden var for lengst historie. Turistene strømmet ikke til badet i Drøbak slik som forventet. E-verket i Drøbak ble innviet 31. desember 1911, men ga seg i 1917. På slutten ringte Otto Bernhard Hansen til verket, de maktet ikke å produsere strøm nok slik at han fikk trykket hele opplaget av

lokalavisen. Drøbak ventet på industri. Et mekanisk verksted ville kjøpe e-verkets bygning i 1918 – det som senere ble Tendo. Bystyrets flertall sa nei. De ventet på større fisk.

Det skulle komme fisk, men ikke storfisken de ventet på. Ordføreren fra Høyre hadde ei kommunekasse der mye gikk til nødhjelp i en eller annen form. Kommunen hadde vært nødt til å ansette flere til nødsarbeid i båt havna enn strengt tatt nødvendig. 30 i tallet. Som om ikke det var nok; på Oscarsborg var det nedbygging. Færre folk, sa storting og regjering som også nedbemannet skanser. Statskassa slet og Forsvaret måtte

frem med sparekniven. Som om ikke elendigheten var nok fra før, Løvaas Båtbyggeri gikk konkurs. 1926 og 1927 skal ha vært blant de verste årene i byens historie.

Mange i sving

Forlagsmannen, politikeren og lokalhistorikeren Bernhard Magnussen skrev i sin tid en artikkel om at sildefabrikken i havna som viktig. Kjente lokale ansikter som Karl Randin, Else Jensen, brødrene Evensen og Willy Færgestad fikk jobb på fabrikken som ble i etablert i 1924. E-verkets bygg hadde stått tomt i seks år. Fisken som nappet var brisling.

Høysesongen var juni, juli og august. Det passet bra, slik kunne skoleungdom tjene en slant. Det var storveis i 1920-årene. Fangstene var gode og fabrikken trengte folk. Mellom 50 og 60 på deltid og heltid i høysesongen. Mange var fra Stavanger, fabrikkens opprinnelse. Disse var trent med arbeidet og med lukta. Arbeidet var på akkord.

Molo B

Skøytene med brisling kom til molo B, en molo litt annerledes enn dagens. Fisken ble sendt på skinner inn til fabrikken. Brislingen ble først tømt i skylledunker og deretter saltet. 20 minutter senere ble de sendt i trekasser til småbord hvor det var «kvinnfolkarbeid». Der lå brislingen

sirlig side ved side, 25 i bredden. Gjennom hodene ble det stukket en stålstang kalt teine. Fisken ble hengt opp på en ramme, 25 teiner i samme ramme, 625 totalt. Akkorden var 15 øre rammen. Fra rammen gikk brislingen til hodekappemaskinen og ned hodeløse på et underliggende brett som igjen gikk til leggebordene. Der ble de lagt i boks fylt med olivenolje eller tomatpuré. Avslutningsvis ble boksene hermetisert, lukket og påsatt etikett. Brislingen fra Drøbak kunne ta seg en tur ut i verden!

Noe ble liggende igjen i kassene. Dette ble tatt hånd om av Eugen Theien fra Bråtan og sendt til en fabrikk som fremstilte kunstige perler. Det ble noen kjærkomne ekstra kroner.

Sildefabrikken ble en historie på åtte år. Fra 1924 til 1932. Da bar det sydover til Son. Tendo kom inn i sildefabrikkens lokaler i 1936, det ga arbeidsplasser i over 40 år.

Ble med

Vi er blitt fortalt at det ble med folk fra Drøbak over til Son. Der skal det ha vært 80-90 ansatte på det meste, 18 på heltid. Historien om sildefabrikken varte til 1965. Viking Canning Co. Ltd ble eiere i 1963. To år etter brant bygningen og ble aldri oppført på nytt. Om produksjonen både i Drøbak og Son er det sagt at den var viden kjent for sin kvalitet. Så anerkjent at Lars Kjørsvik laget ei vise om det hele.

Schau i mer enn 50 år

Vi skriver 8. mars 1971, Amta kunne gledesstrålende fortelle at Drøbak hadde fått optiker, Kristian Schau.

Det var en stor begivenhet i lokal-samfunnet og en stor begivenhet for lokalavisen. Noe den solid oppslatte artikkelen på tre spalter med et stort bilde bar preg av. Artikkelforfatteren var «gøy», etter hvert kjent som Grete Qvist Øystå. Damen med hattene, en tidligere flyvertinne og journalist i Aftenposten så elegant i sine formuleringer at hun er i særklasse i avisens 146 år gamle historie.

Svært glad

Butikken til Kristian Schau hadde et hjemmekoselig preg. – Jeg er svært glad og fornøyd, sa optiker Kristian Schau til Amta. Det er ingen tilfeldighet at vi har hentet frem dette klippet fra Amta. Det var i mars 1971 at Sentrumsbygget ble innviet. Bygget sto på tomten der

DRØBAK OPTISKE: Slik så annonsen i Amta ut da Schau åpnet sin forretning i 1971.

det tidligere hadde vært en tennisbane for de litt kondisjonerte. Drøbak Idrætsklub sa i 1918 nei til å ha tennis på programmet. Slik har det vært siden.

–Jeg er overveldende glad over de nye lokalene og den positive reaksjonen hos publikum, sa Kristian Schau. Både han og «gøy» var opptatt av hvor hjemmekoselig butikken var blitt. Da «gøy» var på plass hadde optikeren fått besøk av barn som ser i en «spotting scoop», enøyd kikkert som forstørrer 60 ganger. Forretningen var så populær at blomsterhavet ved åpningen ville vært nok til å fylle en forretning i samme bransje. Den skulle komme i bygget senere. –Det er ikke blomster, men optikk som er mitt fag, sa Schau, som la til at han fikk holde seg til sitt optikon.

Forretningen er i dag en av de eldste i Drøbak sentrum, den eneste igjen etter åpningen av bygget. Det er fremdeles dagligvarer, men det har vært flere eiere etter Leif Kolflaath.

AAMODT
FYSIOTERAPI

Wienerbrødskjæringa 6
1440 Drøbak
Telefon 902 12 634

Følg oss på Facebook og Instagram

GRØNTHUSET
DRØBAK GRØNT- OG
FRUKTTORG

PAVELSGÅRDEN – STORGT. 7
TLF: 64 93 02 88

FØLG MED I
Akershus
AMTSTIDENDE

Til tjeneste

M/S SØRLAND

1920: Det finnes ikke mange bilder av M/S Sørland som ble bygd i 1920 og skutt i senk ved Skiphelle 9. april 1940.

- senket ved Skiphelle 9. april

9. april 1940, samtidig som Blücher var på vei ned i dypet, ble frakteskipet M/S Sørland senket ved Skiphelle. Mannskapet skjønte rett og slett for sent at det var krig.

Tekst: Tom Ullsgård

Men la oss starte i timene mellom mellom 8. og 9. april ute i Oslofjorden. Pol III het en tilårskommen hvalfangstskute med Leif Weldring-Olsen

som kaptein. Skuta var leid av marinen som vaktbåt. 8. april gjorde den jobben og oppdaget fienden i den ytre del av Oslofjorden. Pol III fikk varslet Rauøy fort, men det tok ikke lang tid før den lille skuta ble skutt i senk av tyske Albatross. Kaptein Leif Weldring-Olsen var første nordmann som ofret livet i 2. verdenskrig. Hans varsling av fremmede krigsskip nådde Rauøy fort, men vi hadde et forsvar som var totalt uforberedt på krig.

Lastet papir

I Moss lå M/S Sørland og lastet papir. Den kom fra Borregaard i Sarpsborg, hadde vært en svipptur i Fredrikstad og plukket opp litt hermetikk før den lastet i Moss. Skuta på 107 tonn med en 120 hk Tuxham var kjøpt av Ragnvald Solvåg fra det lille fiske været Bud i nærheten av Molde sommeren 1939. Formålet var å drive frakt i Ytre og Indre Oslofjord. Ragnvald var hjemme i Bud og bygde hus, Asbjørn Martinsen fra Råde var skipper.

Verken gutta på kaia eller de seks ombord tenkte seg muligheten av krig da lastingen måtte stoppes og en lyskaster måtte slås av fordi flyalarmen gikk. Noen kaffekopper senere, ved 03-tiden, dro de avgårde i retning Oslo.

Det smalt

- Vi var ved Elle fyrhus, syd for Skiphelle, så vi at det smalt voldsomt ved Oscarsborg. 15-20 minutter senere kom det krigsskip ut fjorden og vakta sa de ikke var norske, har mannskapet senere fortalt. Skipper Martinsen bestemte seg for å fortsette ferden mot Oslo. Han satset alt på at krigsskipene ikke ville påføre M/S Sørland skade. Det skulle vise seg å bli var en skjebnesvanger avgjørelse. Martinsen var kommet opp på dekk da skuta kom under kryssild fra Emden og Lützow. Det tyske mannskapet skjøt vilt og var sterk preget av det som hadde skjedd med Blücher lenger inn i fjorden. ➔

BUD: Folk i det lille fiskeværet Bud har fremdeles sterke minner om det som skjedde 9. april.

To døde

Det smalt fra maskingevær og granater, og mannskapslugaren sto i brann. I den lå det tre mann og sov. En av dem forsøkte i halvsvime å få liv i de to andre, men både kokken Ole Torsnes (18) og båtsmann Hans Frisnes (45) omkom. Den siste etterlot seg kone og to barn. Den tredje våknet av at riggen falt ned. Leideren brant. Det var bare å kaste seg ut i det kalde vannet. Der var det to mann fra før. Det iskalde vannet til tross, de tre fra M/S Sørland klarte å komme i land selv om tyskerne skjøt mot båt og mannskap. Skipperen stolte ikke på sine egne svømmeferdigheter, men han maktet på et forunderlig vis å

bakke skuta mot land mens kulene suste rundt ørene.

I land, på Skiphelle ble de tatt hånd om av soldater fra Oscarsborg. Soldatene fra Oscarsborg var innkvartert på Skiphelle og visste like lite om krigen som de overlevende.

Mannskapet skal etter hvert ha kommet seg til Huseby-gårdene i Frogn der tre av de fire fikk seg jobb. Langt om lenge fikk de varslet pårørende i Bud. Ved kirken i Bud finnes det i dag en bauta over falne fra 2. verdenskrig. På den står det blant annet to navn, Hans Frisnes og Ole Torsnes. M/S Sørland ble det første sivile norske sivile som ble skutt i senk under 2. verdenskrig.

Husker du den gang...?

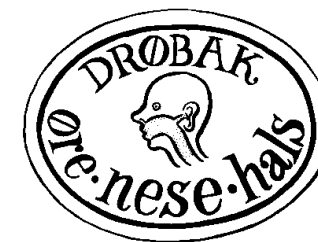
Noen av våre eldste lesere husker denne dagen, 7. juni 1945. Det var dagen da kongen kom tilbake etter fem års okkupasjon. Fjorden var full av småbåter så stappet med folk at en knapt så båtripa. Vi ser båten med kongen i bakgrunnen.

Et lite knippe (bak fra venstre): William Long Samuelsen, Erna Torvik, Willy Færgestad, Lilly Samuelsen, Evelyn Samuelsen og Kåre Østreng mellom alle buskene. Sittende fra høyre: Mabel Samuelsen, Ellinor Samuelsen, Gudrun Torvik og Jenny Samuelsen.
Foto: Ukjent.

Holterveien 4 E, 1448 Drøbak
93 89 49 85/47 35 05 23
post@kjellernggh.no || www.kjellernggh.no
Facebook: KjellernGGH

Telefon 64 90 59 20

Drøbak Mek Verksted AS

AUTORISERT
RØRLEGGEBEDRIFT

Telefon 64 93 04 43
Osloveien 7, 1440 Drøbak

TRENGER DU ELEKTRIKER?

 DRØBAK ELEKTRISKE
drobak-elektriske.no 64 93 11 64

Pensjonist-nytt

Utgivelsen støttes av
Drøbak Frogn Pensjonistforening

panduro
vi leker

Holterveien 3, 1448 Drøbak
Telefon 64 93 43 15

Lekebutikk på Drøbak City
med solide merkevarer av høy kvalitet

Galleri Havstad

Norsk Kunsthåndverk

Personlige gaver
i de fleste prisklasser.
Velkommen til en liten
glad kunstopplevelse!

Storgt. 15, Drøbak
Telefon 64 93 46 55

Her er det plass til
DIN annonse!

Pensjonist-nytt

Ut på tur?

Tirsdagsturen

Hver tirsdag hele året

Kl. 11.00 går vi fra parkeringen ved Follo museum. Ut på tur – uansett vær – med garantert godt humør! Turen er aldri lenger enn 1 time, og vi avslutter med kaffe og vaffel på Follo museum.

Scooterpatruljen. (Foto: Gro Paulsen)

Scooterpatruljen

For deg med el-scooter som ønsker turvenner

Tirsdag og torsdag kl. 11.00 er vi en glad gjeng som kjører fra Frogn seniorsenter, Seierstenveien 1. Trenger du mer informasjon? Kontakt patruljesjef Petter, mobil 90097043.

Bli med oss på tur

Vil du bli bedre kjent med Frogmarka og er i god fysisk form?

For disse turene gjelder:

Ta med mat og drikke. Husk godt skotøy. Kontakt Veronica Hove for mer informasjon og påmelding, mobil: 99530438.

Tursamarbeid med Frogmarkas Venner. Turguider Veronica Hove, Frogn frivilligsentral og Grete Tandberg, Frogmarkas Venner. Turene annonseres på:

frogmarka.no/turer/tursamarbeid-med-frivilligsentralen/
Møte mellom mennesker

Datahjelpen

Apper, innlogging, nett, mobil eller PC

TRENGER DU HJELP?

Vi kan hjelpe deg.
Ta med det du trenger hjelp til, så ser vi på det sammen.

Tirsdager
kl. 11.00–13.00
i Frogn bibliotek

Velkommen til datahjelpen tirsdager på biblioteket. (Begge foto: Gro Paulsen).

Møte mellom mennesker

JULETREET: Å gå rundt juletreet krevde konsentrasjon.

Speilblanke lakksko

Jan-Erik Klynderud har skrevet mye treffsikkert om livet i Drøbak. Vi har fått lov til å bruke stoff fra hans «Uten en rød trå, historiske milepæler, dagliglivet og episoder i Drøbak». Denne gang er vi på juletefest i kinoen.

Juletefester ble avholdt i første del av januar, som regel i regi av større foreninger. Juletefestene var i Bedehuset, Avholdslokalet og Misjonshuset i Lindtruppen, men den største var vel i kinosalen. De svarte benkeradene som

folk vanligvis satt på, demontert og satt opp rundt veggene. Et stort juletre plassert midt på gulvet.

Speilblanke

Guttene var i ført speilblanke lakksko, lange bukser med seler eller aller helst et belte. Det var hvit skjorte med stropper slik at strømpene ble holdt oppe, helst slik at det ikke ble glippe mellom strømpene og kanten

på skjorta. Jentene hadde struttende kjole eller skjørt, dessuten en stor sløyfe i håret.

Dette var barnas fest, det var lov å løpe innendørs. Få skulle lære guttene å løpe med lakksko på glatte parkettgulv, for dette var en livsglad opplevelse som juletefester alltid bød på etter flere dager med stillesittende familieselskaper det kunne bli mange av.

Konsentrasjon

Gangen rundt juletreet krevde en viss form for konsentrasjon. De minste barna skulle gå i den innerste ringen, og hver ring skulle gå i motsatt retning

med skifte etter hvert enkelt vers.

Spesielt ble det da de eldste, som regel gutter som nærmet seg slyngelalderen, gikk i den ytterste ringen og utfoldet energi under blant annet «Jeg gikk meg over sjø og land» og andre velkjente sanger.

De fleste ble fremført under gangen rundt juletreet. Den alltid humørfylte tubaisten i musikkorpsset, og ansvarsfull bestyrer av Drøbak Hjelpeselskap, Per Thorbjørnsen, kom utkledd som julenisse. Per hadde en sekk og delte ut godsaker i en brun pose. Innholdet var etter det jeg husker noe frukt og overliggere av tørre julekaker.

NYTTIG: Kinobygget hadde de største juletefestene.

VIKTIG: Bedehuset, i dag Tregaardens julehus, var også arena for mange juletreffester i Drøbak.

Den moderne julefeiringen har snudd opp ned på dette. Tidligere var adventsukene å anse som from fastetid frem til den store julehøytideligheten. I våre dager er nesten alle forspist på juletallerkener og lutefisk lenge før klokken ringer inn på julaften, Når de første juledagene er over, tutes vi ørene fulle av tilbud om slankekurer, sunne matvaner og trim.

Folkebad

Litt om huset: Kinosalen ble benyttet av foreninger som Røde Kors, Sanitetsforeningen, husmorlag og andre til basarer og utlodning. Da var

også benkeradene satt opp langs veggene. Drøbak Studiescene ble en svært viktig aktør i lokalsamfunnet. Det var fullt hus på lokale revyer. Folk ønsket å høre at naboen, eller en av byens kjente ansikter, noe spissformulert, ble omhandlet i en eller annen form som kunne frembringe latter.

Etter hvert kom Drøbak Folkebad i kjelleren åpent to dager i uken, for kvinner fredag og menn på lørdag. Det var fem eller seks rom med badekar. Badstuen var felles. Folkebadet var viktig, det var mange som ikke hadde et bad hjemme.

Pensjonist-nytt i Frogn har nådd postkassene til alle over 67 år siden 1981, basert på annonser og gaver fra leserne. Alt arbeidet er basert på frivillighet, men det det koster å produsere.

Vi ønsker oss en som er villig til å ta på seg jobben som

ANNONSEANSVARLIG

snakke med små og store bedrifter i Frogn for å skaffe oss nødvendige annonseinntekter. Utgivelsen er en eller maksimalt to ganger årlig.

Om du kunne du tenke deg å gjøre jobben, ta kontakt med Inger Michaelsen, tlf 930 86 207 eller Tom Ullsgård, tlf 911 3 5481.

Vi kan love deg en oppgave som gjør 3000 lesere svært fornøyd!

Pensjonist-nytt

Schau

OPTIK DRØBAK BY

BRILLER • KONTAKTLINSER • SYNSPRØVER
TRYKKMÅLING • BILDE AV ØYEBUNNEN

Skifting av batteri i høreapparat og klokker

**Eget sliperi gjør at vi leverer nye briller på timen
Briller komplett fra kr 1.100,-**

God service – alle ønskes velkommen til en hyggelig handel

Vi har også vesker fra mywalit

s.optik@online.no || www.schauoptik.no || Telefon 64 93 15 89 || Sentrumsbygget Drøbak

Husk navn på postkasser!

Vårt frivillige distribusjonsapparat gjør en strålende jobb. De deler ut nærmere 3000 eksemplarer av Pensjonist-nytt ved hver utgivelse. Vi har en bønn til våre lesere: Om det mangler, **sett navn på postkassen, samtlige som bor i din husstand!** Det gjør jobben lettere for oss. Tusen takk!

BOSS I FOLLO AS

Vi kjører bort møbler, oppussingsavfall, hageavfall, hvitevarer o.l.

Tlf. 465 00 845

e-post: post@bossifollo.no

DRØBAK RØRLEGGERSERVICE AS

Holterveien 4D, 1448 Drøbak
Telefon 64 93 26 33

Her ønsker vi oss din annonse!

Kontakt: Tom Ullsgård
e-post: ullsgaard@gmail.com
Mobil 911 35 481

Sporten Drøbak Drøbak City
Tlf: 64 93 09 84
pris, fagkunnskap, service

Vi fører dameklær fra **Brandtex**

bogerud

TEKSTIL
Drøbak City – Telefon 64 93 14 89

Stans øyeblikket

www.gripstad.no

tlf: 90778330

fotograf

Kjell Chr. Gripstad

Osloveien 5, 1440 Drøbak

OASEN Hageland

Storgaten 22, 1440 Drøbak
Telefon 64 93 03 59

YASMIN

Christina Isabella Seim

Klær, Smykker, Sko, Vesker, Velvære, Interiør, Tapet
Torggata 1, 1440 Drøbak, telefon 64 93 35 09
E-post: post@yasmin.no

På Kumlegaarden spiser du godt

*Tidligere og nye gjester
ønskes velkommen*

Niels Carlsensgt. 11, 1440 Drøbak
Telefon 64 93 89 90

Mye moro i gamle dager

Før krigen var det gjerne Røde Kors eller Drøbak Idrettsforening som arrangerte revyer i Drøbak, arrangert på kinoen. Etter krigen har Drøbak Studiescene gitt oss mye moro.

Det var trange kår i det gamle Drøbak, men ved store nasjonale begivenheter tok folk fantasien i bruk, som påkalte underholdningen, som 17. mai 1909. Folk i Drøbak, Frogn som i resten av landet samlet inn til tuberkulosesaken. I boken «Drøbak – bilder fra en svunden tid», som kom ut for 50 år siden, kan

vi lese at det var bygd en «Japansk Thesalong», «Jernbanestation», det var kor, orkester, springdans, opptog og festlige kostymer. Heldigvis dro «fantefølget» fra 1909 til fotograf Lindman i Storgaten, slik ble de en del av historien.

Redaktør Otto Bernhard Hansen i lokalavisen etter feiringen: I spissen

for Toget red en Herold, som ved Hornets skrattende Toner forkyndte Ankomsten af Representanter for den hær mobilisert af «Kongen af Bjergene i Øst» til kamp mot Nutidens frykteligste Fiende, Tuberkulosen.

FANTEFØLGET: Gjengen som sto for en viktig del av underholdningen denne dagen: I bakerste rekke fra venstre står Helene Alm, kontorist Claus Monsen, Arne Andraa, Karina Andraa og Georg Næss. I midten fra venstre: Gunvor Kristiansen, Sverre Juul Christophersen, Hjørdis Langset, Signe Hansen og Kollbein Helstad. Foran: Søstre Sundell.

Paul Henrichsen

- en av verdens beste syklister - og to ganger deltaker i olympiske leker

HYLLET: Paul Henrichsen hylles etter å ha blitt nr. 2 i Mälaren Rundt i 1916.
(Alle bildene utlånt av Karen Oppegård)

Paul Emil Gottfred Henrichsen, faren til Karen Oppegård, var ikke bare sjåfør på Drøbak-bussen og formann på brygga, i sin aktive tid var han også en av verdens beste syklister.

Tom Ullsgård

– Far var 44 år da jeg ble født og levde bare til jeg var 25. Jeg husker ikke så mye, men at han var sindig, beskjeden og en stor mann med kraftige lår og kraftige ben. Jeg vet også at far i sine aktive dager syklet mange mil før han dro på jobb. I kosten var det krevende å være idrettsmann, brødet skar han på langs, forteller Karen til Pensjonist-nytt.

Paul hadde i sine yngre dager jobbet i den legendariske skøyteløperen Oscars Mathisens sportsforretning ved Youngstorget. Paul kjørt buss nord for Oslo før han og kona kom til Drøbak i 1936, Karen født året etter. Ekteparet leide hos skipper Andersen ved Grande. De bodde i den gamle utgaven av Finnegården under krigen før de bygde ved Ringedammen.

Lokalsamfunnet fikk ikke kjennskap til Pauls bragder på før i 1960. Det var litt tilfeldig. Paul var blitt 67 år, jobben som bussjåfør var byttet ut med en formannsjobb ved

rutebilsentralen på Dampskipsbrygga. Verken arbeidskolleger på bussen eller på brygga var blitt fortalt om hans bragder. Lokalsamfunnet oppdaget historien ved at en mann stakk innom Amta for å fortelle om et sykkelritt som skulle arrangeres til ære for Paul Henrichsen.

Store plasseringer

Rittet gikk i en runde som ble kjørt seks ganger Dyrløkke-Klommestein-Bakker-Huseby-Ottarsrud og tilbake til Dyrløkke. Mannen som arrangerte rittet syntes Pauls bragder fortjente et eget ritt og «lånte» navnet til en sykkelklubb.

En av Pauls største bragder var annen plass i svenske Mälaren Rundt i 1916. 47 ryttere stilte til start i det som var et av Europas store ritt. To nordmenn, Thomas Stryken og Paul Henrichsen syklet «i stykker» resten av feltet. Svenskene, anført av kommende OL-vinner Harry Stenquist, ble kjørt av 30 kilometer

1916: Thomas Stryken og Paul Henrichsen fotografert etter den store norske sykkelbragden i 1916.

fra mål. Nesten 3000 mennesker hyllet de norske syklisterne på det berømte Stockholm stadion, bygd til OL i 1912. Paul ble annenmann og kjørte en seiersrunde der gummien på forhjulet hang og slang mens det ljomet i fanfaren fra basuner. Paul, som syklet for Christiania Velociped-Klubb, var sentral i den første norske sykkelbragden.

I 1918 kom det en ny bragd. Nordisk mesterskap på landeveien gikk med start fra Dælenga. Etter 210 km ble det dobbelt norsk. Rolf Finstad vant med Paul på annenplass. Nok

en gang ble svenske syklister kjørte tomme for luft og fulle av melkesyre. Det skulle gå 54 år før norske syklister leverte noe tilsvarende. Det var Knut Knutsen i 1972, det året han ble olympisk mester.

To ganger OL

I 1912 og 1920 syklet han i de olympiske leker. I 1912 ble det en 47. plass i landeveisrittet på hele 310 kilometer. I 1920 gikk det bedre. Svenske Harry Stenquist vant, Paul ble nr. 29, med samme tid som bronsevinneren! I lagkonkurransen ble Norge nr. 8. En bragd det skulle ta nesten 50 år å slå.

NM var ikke Pauls greie. Det var for mye taktikk og lurei. Sin eneste medalje fikk han i 1920, den kom på 100 km tempo.

Fra Glemmen

Paul Emil Godtfred Henrichsen ble født i Glemmen 2. september 1893, en landkommune i Østfold, nå er en del av Fredrikstad. Paul og kona Dagny døde med tre ukers mellomrom i 1962. Datteren Karen var eneste etterkommer, gift med Per Oppegård, kjent fra motorsporten. Per var den første fra Frogn som deltok i et VM da han kjørte i Tsjekkoslovakia i 1955.

Marskalker ved begravelsen til Paul var fergeskipper Arne Andresen og gårdbruker Arne Oppegård. Oslo Velocipedklubb (som den da het) og

Norges Sykkelforbund la ned kranser. Paul Henrichsen var en internasjonal stjerne i konkurransesyklingens barndom i Norge.

Litt idrettshistorie: I tillegg til Paul hadde Drøbak to deltagere ved de olympiske leker i Antwerpen; Gunnar Andersen i fotball og Even Vengshoel i friidrett.

1920: Kraftig og vel trent, så ble det da også gode internasjonale plasseringer.

Fra møkkakjerre til festival

Vårt bilde er fra 1900, fra Øvre Glenne. Det forteller mye om endringen i «potetbygda» Frogn siden den gang. Slåmaskinen hadde riktignok inntatt bygda, det var mer enn 100 av dem, men møkkakjerra var viktig og i høyonna var det 15 i arbeid. I høst kunne man by på potetfestival med

traktorkortesje, quiz og leker, og i den gamle potetbygda var Bryggerhuset Smag og Behag blitt en attraksjon.

Tilbake i eget hjem

I året som kommer vil Frogn Senior-senter være tilbake i Hospitalet, bygget fra 1793, der senteret startet sin virksomhet i 1978.

Tekst: Tom Ullsgård

Hospitalet fra 1793 skulle sørge for at noen av byen enker fikk en brukbar alderdom. I 1972 ble det restaurert til en prislapp på 324 000, Drøbak Hospital hadde 55 000, Norsk Kulturråd 50 000. Frogn kommune fikk en regning på 219 000 kroner. Mye større enn de regnet med.

Her byggets historie:

Hospitalet fikk sin start da Anne Paludan Müller døde, 42 år gammel. Anne, som var datter av biskop Rasmus Fredriksen Paludan, ville gjøre noe for fellesskapet. Hun var først gift med Christen Carlsen, halvbror til den mer berømte Niels. Som enke traff hun etatsråd, botaniker og redaktør Fredrik

1970: Svein Qvammen har tatt dette sjeldne bilde av Hospitalet. Til venstre det som som var bryggerhus og utedoer. Det var tørkeloft og leilighet i hver gavl.

Otto Muller, den høyest rangerte øvrighetsperson i Danmark/Norge som noen gang bodde i Drøbak. Anne fikk sine midler fra eiendommen Vennebekk, arvet etter sin første mann. Bidraget fra Anne var på 500 riksdaler, men det måtte mer penger til. Svoger Niels tro til med tomt fri for grunnavgift og 1100 riksdaler. Slik fikk Hospitalet en etasje til, til «6 fattige enkers pleie samt 4 af 6 huslye den anden etage».

Business

Frogn Sparebank startet i Hospitalet på 1840-tallet.

Hospitalet ble (for lenge) en bærebjelke i eldreomsorgen. Først etter kommunesammenslåingen i 1962 og bygging av Grande noen år senere, kom det noe som var akseptabelt for de eldre. Hospitalet ble fredet i 1924.

Frogn kommune åpnet i sommer en helsestasjon for voksne, et lavterskel – og helsefremmende tilbud til alle over 67 år.

Frogn kommune sier i en informasjon at Helsestasjonen er et lavterskeltilbud, gjerne forebyggende slik at folk kan få hjelp før det er for sent. Helsestasjonen fikk en kort presentasjon ved åpningen av seminaret «Godt seniorliv» som var i Smia, senere har Frogn Seniorcenters Venner hatt et temamøte om helsestasjonen, og det er stor interesse for etableringen.

På helsestasjonen tester de blant annet hvilken fysisk funksjon du har i forhold til egen alder. I en brosjyre fortelles det om tester som blant annet omfatter kondisjon, styrke, bevegelighet og dynamisk balanse.

Viktig er de veiledende samtaler om helse. Om nødvendig sender helsestasjonen folk videre til riktig plass i «systemet». Den veiledende samtalen legger ifølge kommunens egen brosjyre vekt på:

- Å bli bevisst egne ressurser
- Å få kunnskap om helsefremmende og forebyggende faktorer.
- Å gi personlig veiledning knyttet til enkelte tiltak du kan gjøre for å bedre eller bevare din funksjon og helse.
- Boligveiledning og aktuelle tilpasninger i hjem.
- Å oppmuntre til å fortsette med gode og aktive vaner.
- Å informere om aktiviteter og tilbud i Frogn.
- Å sette i gang refleksjoner rundt din hverdag og din helse.

På helsestasjonen gir de fra seg både muntlig og skriftlig informasjon. På seminaret «Godt seniorliv» ble det fortalt fra kommunen at de hadde fått gode tilbakemeldinger på tilbudet.

Helsestasjonen er på Ullerud Helsebygg, inngang A, 2. etasje i Ullerudveien 26. Åpningstider etter avtale to dager i uken:

Timebestilling/kontaktinformasjon: godt.seniorliv@frogn.kommune.no eller på 902 05 169 eller 482 13 885.

EGIL HAGEN

CBS: Egil Hagen i TV-ruta, en del av morgensendingen på det amerikanske CBS.

- reddet titusener fra sultedøden

Egil Hagen fra Drøbak bort gikk i desember 1991, bare 46 år gammel. I løpet av et dusin år som nødhjelpsarbeider reddet han mange tusen fra sultedød og sykdom.

Tekst: Tom Ullsgård

Egils bakgrunn etter at han avtjente sin verneplikt, gikk Befallsskolen, og var offiser i Garden, ble dypdykker i oljebransjen og en periode leder av den da støyrammede norske Skipoolen. Det var Egils bakgrunn da han startet en karriere for ferdighusfabrikanten Block Watne. Bedriften skulle etablere seg i det østlige Afrika. Egil hadde kontakter og var etter bedriftens mening rette mann for jobben. Vi er på starten av 1980-tallet.

Kjent ansikt

Egil Hagen et kjent ansikt i Drøbak, født og oppvokst i Niels Carlsens gate 37. Faren var tømmermester og politiker, ordfører i 1950 og 1951. På midten av 1970-tallet kom Egil hjem for å besøke moren på hennes siste dager. Stor var overraskelsen da han oppdaget at faren var konkurs. Barndomshjemmet måtte selges. Situasjonen gikk hardt inn på Egil, som ble dykker i oljebransjen.

I 1968 hadde Egil giftet seg med sin Mette, sammen fikk de to døtre. Egils virksomhet, liv og utfordringer på det afrikanske kontinent kombinert med ekteskap og små barn, var en dårlig kombinasjon for begge. Skilsmissen var ikke til å unngå. Etter hvert traff han Donna, hun var i samme «bransjen» og Donna fikk stor betydning Egil. De to giftet seg i 1988.

I bevegelse

Arbeidsplassen kunne være Beirut, Libanon, Sudan, Khartoum, Eritrea, Addis Abeba og steder vi aldri har hørt om, steder vi knapt finner på kartet. Arbeidsgiverne kunne være Forsvaret, Røde Kors, FN, UNICEF eller Norsk Folkehjelp.

Det ble sagt at Egil hadde et stort behov for å være i bevegelse, for å prøve sine kampegenskaper. Han så ikke på det å være nødhjelpsarbeider i katastrofeområder som et offer. Han er karakterisert som en forfengelig, ambisiøs og noen ganger hensynsløs mann. Egil fant gjerne en situasjon, et land og mennesker han ville og kunne utrette noe for. Det gjorde han ved å være seg selv. Han var god til å utvikle tilpassede strategier, til å løse vanskelige situasjoner. Med hans bakgrunn kunne man tro at han var fryktløs. Det var han ikke, men hadde egenskaper og erfaringer som lærte ham å takle situasjoner det knapt var mulig å komme seg ut av.

Utradisjonell

Egil Hagen opplevde spennende tider, blant annet i Uganda etter at Idi Amin hadde forlatt landet, men terroren hersket fremdeles selv om diktatoren var borte. Han ble ryddegutt i Libanon for å hjelpe palestinske flyktninger. Norsk Folkehjelp og Palestinakomiteen

DIPLOMATI: Nødhjelpsarbeide kunne kreve mye diplomati med krefter som i utgangspunktet ikke alltid stolte på Egil og hans folk.

hadde ulike strategier, det krevde pragmatisme, taktisk kløkt, politisk balansegang, samarbeidsevner og gjerne hemmelige samtaler. Det var ikke alle som like hans måte å jobbe på, ei heller hans lederstil. I dag ville vi kanskje brukt ordet autoritær. Det er nok grunn til å diskutere hvor god han var til å lytte til egne medarbeidere. Nødhjelpsarbeid er og var et område fylt av interesser mellom mennesker med de samme mål, men som ikke alltid ville hverandre godt.

Det var syd i Sudan han etterlot seg de største spor. Landet ble selvstendig som nummer 193 i verden.

Det var i 2011, 20 år etter Egil gikk bort. Selvstendigheten kom etter en lang borgerkrig med en påfølgende fredsavtale. Dessverre varte ikke freden, i skrivende stund er det borgerkrig.

Nøkkelen til suksess var at han utarbeidet en strategi som skulle virke som om man hjalp hele befolkningen. I realiteten fikk han til et samarbeid med frigjøringsbevegelsen i det sørlige Sudan. Det muliggjorde hjelp til det mest nødlidende område. Regjeringsstyrkene ville ikke at folk i den syd skulle få hjelp. Egil fikk hjelp av frigjøringsstyrkene som stolte på

DRØBAK: Egil Hagen var ikke ofte hjemme i Drøbak, her fotografert i båthavna ved et av hans få besøk.

mannen fra Drøbak fordi han tidlig hadde signalisert sin støtte til deres arbeid.

Egil fikk også den nyutnevnte den utenriksminister Thorvald Stoltenberg på laget. Den forrige, Knut Frydenlund, hadde sagt nei.

Nødhjelpens Rambo

Historien om Egil handler også om forholdet til USA. Det var i Innflytelsesrike Roger Winters tid, etter en film, morgensendinger på CBS og artikler i Washington Post at Kongressen stilte seg positiv. Det var amerikanerne som i

morgensendingene på CBS han fikk navnet «Nødhjelpens Rambo».

Historien om denne fantastiske mannen fra Drøbak sluttet 27. desember 1991 etter mange måneders kamp mot kreften, oppdaget for sent. Verden ble et varmt og stort menneske, en stor nødhjelpsarbeider fattigere. Egil Hagen fra Drøbak – en av de viktigste mennesker denne kommunen har fostret.

Jaktene – sjøens biler

De er ofte glemt i historien om Drøbak, men jaktene – sjøens lastebiler – var fra slutten av 1800-tallet til langt ut på 1900-tallet noe av det viktigste for byen.

Tekst: Tom Ullsgård

I seilskutetiden var det mer enn 150 skuter og 250 redere i Drøbak. Det viser den fantastiske oversikten Knut H. Johansen laget over seilskutetiden i vår kommune. – Seilskutene losset og lastet på ladestedet som var blant landets største. Varer skulle leveres og hentes. Først var det hesten, så ble jaktene en forutsetning for et rikt næringsliv. Det var redere, skippere, fraktemenn og fraktegutter. Jaktene betød arbeid og penger inn i det

enkelte hjem, skrev redaktør Aage Hansen i Amta, den fremste lokale ekspert på den lokale jakter.

Jaktene kunne være en tykkmaget nordlending, en fembøring eller ei skute med opprinnelse fra Vestlandet. Opprinnelig var de uten dekk, nærmest som et skip fra vikingtiden, etter hvert så de ut slik vi ser for oss ei frakteskute. En kajt hadde pelemast med flatt akterspeil, eller avrundet bakk akter. Roret var ofte på utsiden.

KJENT: Bernhard Borgvig med sin Lyna var godt kjent i miljøet.

De skandinaviske jaktene hadde gjerne en rund forstavn, fast dekk med den fyldigste delen av skroget avsatt til last. Skipper og mannskap måtte ta til takke med kummerlige forhold i en kahytt akter. Der var det en benk med plass til å oppbevare mat. På langturer, som eksempelvis til Sørlandet, kunne maten være storveis; erter, kjøtt og flesk eller fersk fisk. Når man ferdes i Oslofjorden var maten som hjemme. Sov gjorde skipper og mannskap på skift i hengekøyer. Jakten var utstyrt med parafinlamper, og det var mannen med rortørn om natten som hadde ansvaret for at den lyste.

Tåkelur

I Drøbaksundet var det viktig med tåkelur, mange hadde lyd som en ustemt klarinett. Favoritten var tåkeluren på Kaholmen med toner som steg og sank. Om jakten lå til ankers var det å ringe med skipsklokken, både titt og ofte. Toalett? Om en kan kalle løsningsen noe slikt, var det ofte en kasteøs.

Lastelukene var jaktens svake punkt. De var gjerne for små. Lukene måtte være tette om det ikke skulle gå galt. Til å losse og laste hadde man ofte en enkel vinsj å hjelpe seg med.

– Jeg har en galesrigget jakt, kunne en skipper fortelle en mann som ruslet i bukta. Det betød to master, ikke bare den ene slik det var vanlig. I tillegg hadde denne skipperen et råseil på stormasten. Det kom også

jaktgaleaser med mesan og stormast, seilets areal var som på en vanlig jakt.

I Drøbak ble det ikke bygd jakter, de var innkjøpte og gjerne godt brukt. Under 1. verdenskrig gjorde motoren sitt inntog. De kom i en tid der jaktens betydning begynte å minke. Lektene, overtok mye av markedet, også lastebilen begynte å vise seg frem.

Drøbak-firmaet som har vært den største bruker av sjøens lastebiler, er verdensberømte «Sand-Andersen» i Gylte, der man nå vil bygge boliger. De fraktet sand med motordrevne Alis I og Alis II, de hadde Kristiane, Saga og skonnerten Linde. Helt frem til 1965 var de en stor bruker av sjøens lastebiler. Det passet virksomheten godt.

Jaktegutt

Harald Munch Hæskén, en mannsalder ansatt i Frogn kommune, var i sin ungdom jaktegutt. Harald gikk ombord i arbeidsplassen i Vindfangerbukta som sammen med nordøstre del av Gylteholmen var jaktens faste tilholdssteder. Der drev Samuel Randin kjølhaling- og reparasjonsverksted. En annen Drøbakmann, Thorolf Eriksen, født på slutten av 1800-tallet, hadde en far som eide to jakter. – Jakten «Familiens Håp» ble kondemnert i 1911, den andre overtok jeg i 1919 da far gikk bort, har Thorolf fortalt.

Thorolf, med historien under

SAND: Allis 2 bygget for G. Andersen & Sønner. Den hadde petroleumsmotor og kunne laste 49 tonn, solgt i 1968.

skjorten, har fortalt at mange av de lokale jaktene kunne laste 55 favner ved eller like mye sand som 22 lastebiler. Jaktene førte ved, sand, sement, andre byggevarer, tomme fat, plank, ja alt det var mulig å få om bord. Ei sikker rute var sand fra Svelvik til hovedstaden, det var et nærmest umettelig behov for Svelvik-sand.

En annen med suksess var Magnussen. Jakten gikk i fast rute med sagflis fra saga til Wenersgaard i Vindfangerbukta.

Noe av årsaken til suksessen for jaktene langt opp på 1900-tallet var at det ofte var lettere å levere sjøveien enn med bil. Verken veier eller lastebiler var i nærheten av dagens kvalitet.

Krevende

Lossing og lasting kunne være tungt. En kald vinter ga ekstra utfordringer. Det var en jobb for arbeidsfolk med krefter og solid fysikk. Mange skipperer hadde faste sjauere på faste ruter.

Det hendte også at skipperer kjøpte inn varer for egen regning. Tanken var å selge med stor fortjeneste. Historien forteller om gode penger men også om

katastrofer som kostet tapte hjem og skuta.

– Jobben som fraktegutt var godt betalt, sa Harald Munch Hæskén. Han var på ei skute der arbeidsuken var slik fra mandag til ankomst at de kom til Vindfangerbukta lørdag morgen. Da fikk de fikk søndagen hjemme. Grytidlig mandag var det ny uke.

I Drøbak skal det har vært et spesielt miljø mellom Ringeplan, Hagenbakken og Kopås. I området lå det 10–12 hus hvor det bodde jakteskipperer og skuteskipperer knyttet til Vindfangerbukta.

Lokale jakter:

Noen lokale jakter og eiere:

Karoline (Albert Magnussen), *Alis I*, *Alis II* og *Anna* (G. Andersen & Sønner), *Emilie* (D. Eriksen), *Emma Helene* (Anders Nygaard), *Familiens Vel* (T. Hansen), *Elida* (Fredrik Jacobsen/A. Johnsen), *Billa* (Torgeir Digerud), *Lyna* (Bernhard Borgvig), *Familiens Håp* (Thorolf Eriksen), *Anni* (Mikaelsen, Fagerstrand), *Gyda* (Bernhard Magnussen).

Velkommen til KIWI
Ullerudsletta

DRØBAK TVERRFAGLIGE KLINIKK

- Kiropraktor
- Osteopat
- Massasjeterapeut
- Trykkbølge
- Fysioterapeut
- Såletilpasning
- Manuellterapeut
- AktivA

www.dtklinikk.no – 64 98 98 70
Holterveien 4G, 1448 Drøbak

Torget • 1440 Drøbak
Tlf 64 90 64 60 • Faks 64 93 56 29

Åpningstider:
Man., tirs., fre. 09-15
Ons., tors. 09-19
Lør. 10-14

Sommertid:
Man.–fre. 09–15, lør. 10-14

MALERIER
GRAFIKK
GLASS
KERAMIKK
SMYKKER
RAMMEVERKSTED

Niels Carlsens gate 2
1440 Drøbak
Tlf. 64 98 90 77 / 480 69 054
ann-i-h@online.no
www.creativegalleri.com
Åpningstider:
tirs/fre 10-17
ons/lør 10-16, tors 10-19
søndag og mandag stengt

STOR UTSTILLING

Alt på ett sted
– kan leveres ferdig montert
Kontakt Fagsenteret for peiser og ovner

Hestehagen 6, 1448 Drøbak
Tlf 64 93 47 50, Fax 64 93 50 70

ILMO

OPTIKK • UR • GULL
TLF. 64 93 31 65

Synsundersøkelse, trykkmålinger og
fotografering av netthinne.
Briller og kontaktlinser.

Stort utvalg i gull og sølv.
Gullsmedreparasjoner.

Armbåndsur – kjente merker.
Eget urmakerverksted.
Reparerer også gulv- og veggur.

Høreapparat-service. Vi har batterier,
slanger, domer og filtre på lager
til de fleste apparater.

AMFI DRØBAK CITY

Hjelp mot slutten

Noen mennesker fortjener stor takk for innsatsen de gjør for andre mennesker. Greit nok at de får sin lønn for det de utfører, men hjemmesykepleien i Frogn er en gruppe mennesker det står stor meget respekt av. All honnør til de tjenesteutførende, og ikke minst til ledelsen.

30. januar i år måtte min kone gjennom 54 år gi tapt for lungekreft med spredning.

Vi fikk dommen noen måneder tidligere da legen fortalte at her var ingen lindrende behandling mulig. Det var et spørsmål om relativt kort tid. De kunne bare gi palliativ behandling tilpasset sykdommens forløp. Og det ble gjort. Dag og natt. Sammen med tre meget ansvarfulle barn, gjorde hjemmesykepleien slutten ikke fullt så vanskelig for både Kari og meg.

Hjemme

Kari og jeg var enige om at hun skulle få gå bort hjemme når den tid

kom. Den beslutningen hadde ikke hjemmesykepleien noen kommentar til. De bare stilte opp. Det samme gjorde gutta på hjelpemiddelsentralen i Frogn. Uansett hva vi ba om, så kom det uten spørsmål og forsinkelser.

I starten på det som skulle ende opp med slutten, var det kontakt mellom hjemmesykepleien og oss. Etter hvert gikk det fra ett besøk i døgnet til to daglige. Så ble det mye verre og Kari måtte over på intravenøs lindrende medisiner. Det skjedde etter innleggelse på Ahus. En avdeling jeg bare har gode erfaringer med. De har evnen til å se mennesket bak skjebnene, og svarer mer eller mindre direkte på konkrete spørsmål. Ikke

minst da de forklarte at Kari ville endre personlighet mot slutten.

Alt dette og mer til visste hjemmesykepleien. Mot slutten ble det klart for meg at de hadde like stor omsorg for meg som for Kari. Deres tålmodighet var nærmest grenseløs, men aldri påtrengende. Det er fort gjort å bli overdrevent omsorgsfull. Alle i hjemmesykepleien visste hva som skulle skje, men oppførte seg akkurat passende medfølelse og uhyre profesjonelt til det aller siste. Jeg kan legge til at to var til stede da Kari trakk sitt siste sukk. Det var godt å ha dem der.

I sum vitner dette om mennesker med høyt utviklet omsorgsinstinkt, om det er noe som heter det.

Jeg vil takke hjemmesykepleien i Frogn for den forskjellen de betød på slutten av Kari sitt liv.

Jeg vil på denne måten fortelle andre at det er veldig mye bra i norsk helsevesen. Stort sett er det jo bare negative saker som blir omtalt i media. Det gir et altfor skjevt bilde av det totale bildet.

Når den tid kommer at også jeg har behov for hjemmesykepleien i Frogn, er det i forvisning om at jeg er i de beste hender.

Torbjørn Larsen

Foto: Sven Lindblad

*Vil du dele
Heer Grendehus
med oss?*

Møter – Kurs – Selskap

HEER GRENDEHUS
www.heergrendehus.com
Telefon 995 71 170

GÅRDSGUTTER: Marius Karlsen og broren Georg fikk en tung start i livet, men et bra liv som gårdsgutter.

Da Bondelaget fylte 100 år i 1995, ble det utgitt en imponerende bok. I den har en «nabo» skrevet om Marius og Georg.

Når vi henter frem historien, er det for å vise at noen i Frogn-samfunnet fikk en tung start i livet.

Marius Karlsen, Georg og Kristian, tre brødre, mistet moren i 1900. Fattigstyret måtte plassere de tre på bygda. Georg til Digerud, Kristian på en gård sør i Frogn, men ni år gamle Marius var det ingen som ville ha. Resultatet var at en av medlemmene av fattigstyret tok ham med seg hjem. Til slutt havnet Marius på

Sør-Garder der han var gårdsgutt i tre generasjoner. Broren Georg var på Digerud i 25 år før han flyttet til Vestre Garder og avsluttet arbeidslivet på Bøler. For Martin var det trygt og godt å ha broren i nærheten. Kvinnfolk var ikke greia, livet besto av å arbeide på gården.

Om leseren spør oss om skolegang, ja så har vi ikke annet svar enn at det var skole på Dal og på Digerud fra 1902. Det er vel all grunn til å tro at det var så som så med skolegangen, sannsynligvis lærte de bare det nødvendigste, lese, skrive og regne.

Organiserte

Det var i 1895 at bøndene i Frogn organiserte seg med Hans Økern som den selvfølgelig leder, fra 1898 Frogn Landmannsforening. Da Martin og Georg var gårdsgutter, ble kjøp og bytting av okser viktig. Det ble også samarbeidet om innkjøp av kunstgjødsel.

I flere tiår krevde gårdene i Frogn mye folk, i 1900. Gårdsgutter som Martin og Georg var viktige, hesten var maskinen. Den lokale foreningen utviklet bøndene gjennom kurser i gjødning, grøfting, skogskjøtsel, fjørfehold, svineavl og hagebruk. Kursene var stort sett uten deltagelse fra gårdsgutter som Martin og Georg. Deres plass var hjemme på gården.

Kvinnfolk

Martin tok aldri imot ordre av kvinnfolk. Fikk han slike så svarte Martin: – Jeg får høre med han sjøl. Martin var trofast og pålitelig, en mann å stole på. Jobben var å stelle hestene, han var sjelden i fjøset.

For Martin besto arbeidet besto av å stå opp kl. 5 på morgenkysten, gi vann, høy og havre til hesten. Det var snømåking om det var vinter. Så fulgte en liten hvil før det var arbeidsøkt i drøye to timer fra kl. 7. Etter økta frokosten kom på bordet, ei ny økt ventet fra kl. 13, middag var det et par timer senere, kveldsmat kl. 19. Arbeidsdagen ble avsluttet med foring; sørpe, høy og vann, sørpe blandet med vann og mel.

Lønninga var ikke all verden, det meste ble kjøpt på landhandleriene det var lov til å ha fra 1870-årene, blant annet Frogner, Brevik og Huseby.

PLASSERT: Georg ble plassert på Digerud, der var han i 25 år.

Ei hånd å holde i

SERVEITE: Dagfinn Danielsen, Anne Brit Værsløv, Rolf Stenersby og Aud Larsen var fire av servitørene under vårt besøk.

En vakker røst og praktfull musikk fyller stua ved lørdagskosen i Helsehuset på Ullerud. De fleste av de mellom 40 og 50 tilhørerne nikker gjenkjennende.

Det er Eivind Smith, Tone Ramsli og Arne Qvigstad som sørger for at folk stortrives. Kaffe, bløtkake og «noe attåt» gjør ettermiddagen fin.

Arrangøren er Helsehusets Venner, en av kommunens mange viktige foreninger drevet av frivillige. Den er etterfølgeren til Grandes Venner. Foreningen har et enkelt mål, de

skal bidra til å gjøre det koselig for beboere på Ullerud. Foreningen skal være ei hånd å holde i, de skal skape trivsel med sine ulike tiltak. For at foreningen skal fungere, er den avhengig av gode hjelpere. Det blir aldri for mange. De som hjelper til kan en ektefelle, en bekjent eller de har rett og slett bare lyst til å være med

for å lage denne gode stemningen ved de arrangementer. Frivillig arbeid gir like mye tilbake som du selv gir.

Utflukter

Foreningen arrangerer den nevnte lørdagskos, men også andre aktiviteter. Siden sommeren har det vært mye og variert. I juni var det akvariet med en påfølgende kaffe hos Solfrid på molo B. Juli bød på Olsokfeiring med grillkveld, underholdt gjorde Drøbak Trekkspillklubb.

Fra august til og med november har

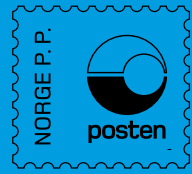
det vært beboerkaffe, underholdning og kos i Huskestua.

I skrivende stund består styret av Dagfinn Danielsen, leder, Ragnar Dahl, nestleder, Sonja Rindahl Vikan, kasserer/sekretær, Anne Brit Værsløv og Arnt Aanonsen som styremedlemmer. Randi Mahle, Rolf Stenersby og Aud Larsen fyller på bak.

Mange vil sikkert støtte eller delta: Kontaktperson er Sonja Rindahl Vikan på e-post: sonjarindahl@gmail.com. Et støttemedlemsskap koster en bagatell.

VAKKERT: Tone Ramsli var en av dem som med sin musikk sørget for at folk stortrives.

Returadresse:

Frogn seniorsenter

P.boks 328, 1441 Drøbak

Prestegården er i skrivende stund fremdeles stedet for aktiviteter. Da vi gikk i trykken var det ikke avklart når det var ferdig i Hospitalet.

Frogn seniorsenter

Seiersteneveien 1, postboks 328, 1441 Drøbak

Arbeidsstue: Mandag, tirsdag, onsdag og fredag kl. 10.00 til kl. 14.00

Kafeteria: Mandag, tirsdag, onsdag og fredag kl. 11.00 til kl. 14.30

Middag: Onsdag og fredag kl. 13.30 til kl. 14.30

Transporttjeneste fra Nordre Frogn: Onsdag.

Påmelding: Tirsdager på tlf. 479 53 839

Kursvirksomhet, turer, teater og konserter: Disse vil bli kunngjort spesielt.

Veiledning i stell av høreapparater, samt batterier til redusert pris: Første mandag i måneden fra kl. 10.30 til kl. 12.30

Kontortid på Frogn seniorsenter: Mandag, tirsdag, onsdag og fredag kl. 9.00 til kl. 14.30. Vår tlf. 64 90 61 85/415 31 418 (Sissel Johansen)

Hobbysenteret i Kirkegaten: Mandag til torsdag kl. 9.00 til kl. 14.30

Cowboyfrokost i Frogn seniorsenter: Tirsdager kl. 10.30